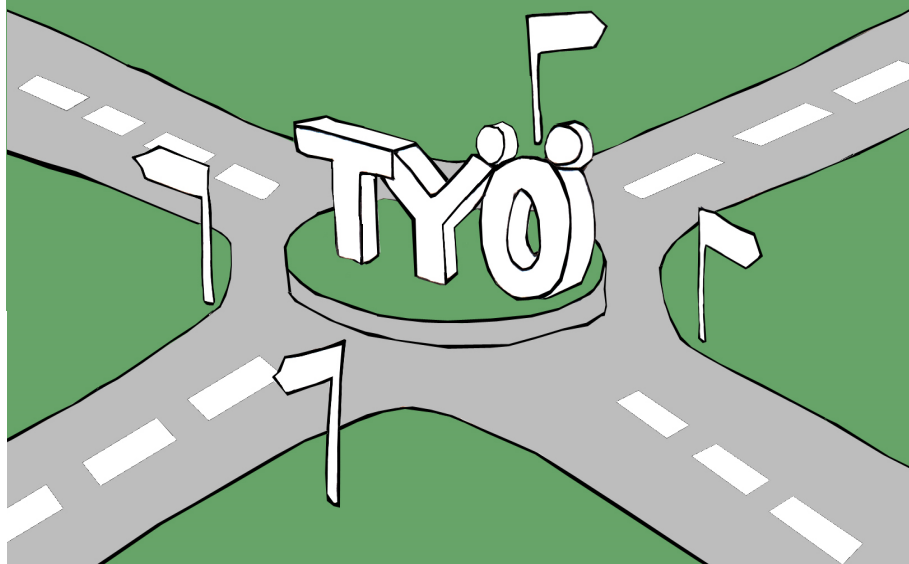

Työkirja

-Työnhakuopas maahan muuttaneille

Pohjois-Karjalan
Sosiaaliturvayhdistys ry

Sisällysluettelo

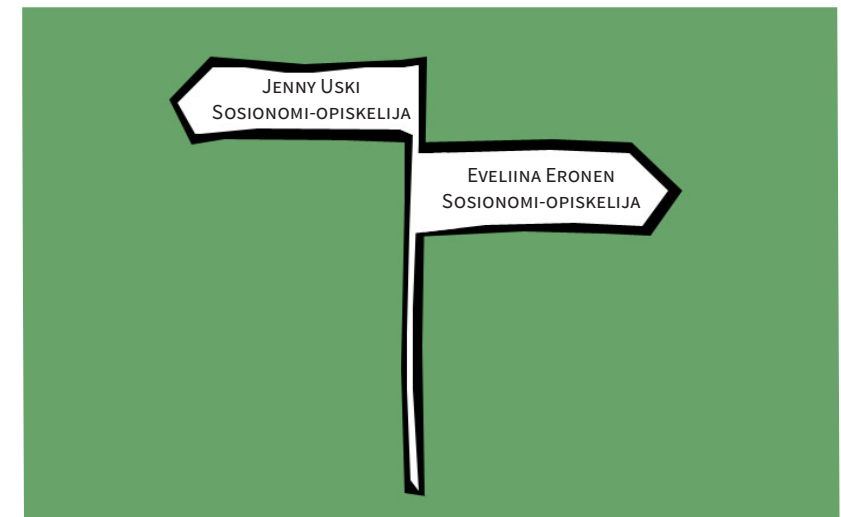
Tuettu työllistyminen	4
Työnhakuun liittyviä asioita	5
Kansaneläkelaitos	6
Ansioluettelo ja työhakemus	7
Työhaastattelu	8
Työsuhteet	9
Työsopimus ja verokortti	10
Yleisiä työssä tarvittavia passeja	11
Työtodistus ja suositukset	12
Työntekijän oikeudet	13
Työntekijän velvollisuudet	14
Työttömyyskassat ja ammattiliitto	15
Suomen kielen kurssit	16
Ammattikorkeakoulun järjestämä valmentava koulutus	17
Ammattiopiston järjestämä valmentava koulutus	18
Sanasto	19
Lähdeluettelo	21

Johdanto

Oletko muuttanut Suomeen ja etsit töitä Suomesta? Tähän työkirjaan on koottu perustietoa suomalaisesta työelämästä. Työkirjassa käsitellään tuettua työllistymistä, työkäytäntöihin ja koulutukseen liittyviä asioita ja työntekijän oikeuksia ja velvollisuuksia.

Työkirja on toteutettu Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksen KAIKU-hankkeelle. KAIKU-hanke aloitettiin vuonna 2015 ja se päättyi vuoden 2018 lopussa. KAIKU-hanketta rahoittavat ELY-keskus, Joensuun kaupunki ja Kontiolahden kunta. KAIKU-hanke tukee maahanmuuttajien työllistymistä, kehittää ja toteuttaa kuntouttavaa työtoimintaa, tarjoaa työhönvalmennusta ja järjestää koulutuksia yhdistyksille.

Työkirjaan sisältöön ovat päässeet vaikuttamaan työpajapäiviin osallistuneet maahanmuuttajat. Ensimmäinen työpajapäivä järjestettiin keväällä 2018 ja toinen syksyllä 2018. Työkirja on suunniteltu työpajapäivissä esille nousseiden asioiden pohjalta.

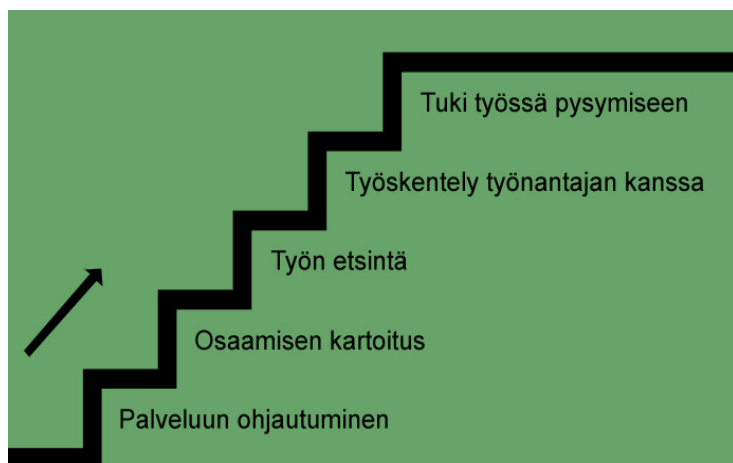

Tuettu työllistyminen

Tuetulla työllistymisellä tarkoitetaan työskentelymenetelmää, jolla edistetään erityistä tukea tarvitsevien työhön pääsyä ja heidän työssä pysymistään. Maahan muuttaneet henkilöt kuuluvat tähän ryhmään.

Tuettu työllistyminen:

- * Edistetään asiakkaan työhön pääsyä.
- * Työhönvalmentaja auttaa asiakasta työnhakuprosessissa.
- * Asiakas on toimija ja tekijä työnhakuprosessissa.

Työhönvalmentajan yhteystiedot:

Työnhakuun liittyviä asioita

Työnhakijaksi ilmoittautuminen

- * TE-palveluiden nettisivuilla www.te-palvelut.fi
- * Voit soittaa tai käydä TE-toimistolla.

Joensuun TE-toimiston osoite:
Torikatu 36 A, 4. krs., 80100 Joensuu.
Aukioloajat: ma-pe klo 9.00-16.00

Työnhakeminen:

- * Vaatii aktiivisuutta ja kärsivällisyyttä.
- * Sinun kannattaa hakea töitä monesta eri paikasta: TE-palveluiden sivuilta, yritysten omilta nettisivuilta ja lähettämällä avoimia hakemuksia eri työpaikkoihin.

Hyödyllisiä linkkejä työnhakemisessa:

<https://paikat.te-palvelut.fi/tpt/>
www.duunitori.fi
www.monster.fi
www.joensuu.fi/rekrytointi
www.indeed.fi/
www.valtiolle.fi/fi-FI/avoimet_tyopaikat
www.siunsote.fi/avoimet-tyopaikat
www.pohjoiskarjala.com/avoimet-tyopaikat
www.careerjet.fi/

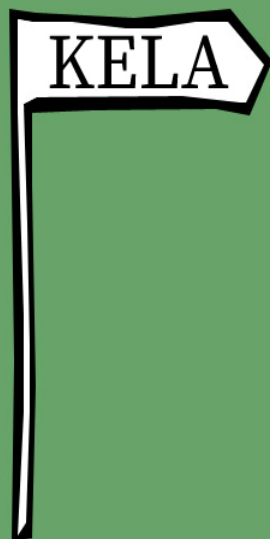
Kansaneläkelaitos

Kela:

- *Hoitaa Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluvien perusturvaa.
- *Jokaista tukea haetaan erikseen.
- *Tukien määrä ja perusteet vaihtelevat.
- *Kela ei huolehdi sosiaali- ja terveyspalveluista. Niistä huolehtii Pohjois-Karjalan alueella Siun sote.
- *Sen jälkeen, kun olet ilmoittautunut työnhakijaksi TE-palveluihin, voit hakea työttömyyskorvausta Kelasta.

Mitä tukea haet Kelasta:

Joensuun Kelan osoite:
Koulukatu 24, 80100 Joensuu.
Aukioloajat: ma-pe klo 9.00-16.00

Ansioluettelo ja työhakemus

Ansioluettelo eli CV sisältää:

- * Tiedot koulutuksestasi, työkokemustasi, kielitaidostasi, luvistasi ja kuvaus itsesäsi.
- * CV:n voi tehdä valmiiseen mallipohjaan.
- * CV tehdään yleensä sähköisesti.

Valmis cv-pohja:

<https://europass.cedefop.europa.eu/editors/fi/cv/compose>

Työhakemus:

- * Hyvä työhakemus on selkeä ja kiinnostava.
- * Työhakemuksessa on: oma kiinnostuksesi työtehtävään ja työpaikkaan, oma osaamisesi ja aikaisempi työkokemuksesi.
- * Työhakemus on jaettu kappaleisiin.
- * Työhakemuksen järjestys on tärkeä.

Työhaastattelu

8

Työhaastattelu:

- * Työhakemuksen perusteella työnantaja kutsuu työnhakijoita haastatteluun.
- * Työhaastattelun tavoitteena on löytää sopiva työntekijä työtehtävään.
- * Työhaastattelussa yleensä työpaikan esimies haastattelee työnhakijat.

Ennen työhaastattelua:

- * Saavu ajoissa paikalle työhaastatteluun.
- * Selvitä, missä työhaastattelu järjestetään.
- * Selvitä perustietoja työpaikasta, esimerkiksi yrityksen nettisivuilta.
- * Ota mukaan kaikki todistukset ja luvat, mitä sinulla on.
- * Valmistaudu haastattelukysymyksiin.

Esimerkki kysymyksiä työhaastattelussa, joita sinun kannattaa miettiä:

* Millainen koulutus sinulla on? _____

* Mitä kokemusta sinulta löytyy? _____

* Mitkä ovat sinun vahvuuksiasi? _____

* Mitkä ovat omia kehittämiskohteitasi? _____

* Miksi sinut tulisi valita kyseiseen työtehtävään? _____

* Miksi hait työtehtävään? _____

9

Työsuhteet

Työsuhteet:

- * Työsuhde on toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikainen.
- * Toistaiseksi voimassaolevaan työsuhteeseen ei ole määritelty työsuhteen päättymistä.
- * Määräaikaiseen työsuhteeseen on määritelty työsuhteen päättymisen.
- * Työsuhde voi olla osa-aikainen tai täysiaikainen.

Irtisanominen tarkoittaa sitä, että työnantaja irtisanoo toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen.

Koeaika voi olla enintään kuusi kuukautta siitä päivästä, kun työntekijä on alkanut. Määräaikaisessa työsopimuksessa koeaika on enintään puolet työsopimuksen kestosta. Koeaikana sinä tai työnantajasi voitte päättää työsuhteen ilman irtisanomisaikaa.

Vuokratyöntekijällä on työsuhde yrityksen kanssa, jonka kanssa on tehnyt työsopimuksen. Palkan, ylityökorvaukset ja lomakorvaukset maksaa vuokratyöntekijä. Yritys, jossa työ tehdään, on vastuussa työhön perehdyttämisestä.

Irtisanoutuminen tulee tehdä silloin, jos haluat lopettaa toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen.

Työnantajalla on velvollisuus perehdyttää jokainen uusi työntekijä. Perehdytykseen kuuluu työhön, työtiloihin, työturvallisuuteen ja työskentelytapoihin tutustuminen.

Työsopimus ja verokortti

10

Työsopimus:

- * Työsopimus on suositeltavaa tehdä kirjallisena.
- * Tutustu hyvin työsopimukseesi ja oman alasi työehtosopimukseen.

Työsopimukseen on määritelty:

- * Työtehtävät, työsuhde, työntekopaikka, palkka, palkanmaksupäivä, luontaisedut, työaika, työehtosopimus, mahdollisen koeajan pituus ja irtisanomisaika.

Palkkaerittely:

- * Jokaisen työntekijän oikeus on saada palkkaerittely.
- * Palkkaerittelystä näkyy maksettu palkka, maksetut korvaukset, palkasta vähennetyt osat esimerkiksi verot ja eläke.

Verokortti:

- * Työnantaja tarvitsee aina työntekijältä verokortin.
- * Verokortin voit tilata Verohallinnon nettisivuilta, jos sinulla on verkkopankkitunnukset: vero.fi/verokortti
- * Verokortin voit myös tilata käymällä verotoimistolla.

Verokorttia tilatessa, sinun tulee tietää:

- * Arvio koko kuluvan vuoden tuloista
- * Tulot, joita olet saanut kuluvalta vuodelta (palkanlaskennasta)
- * Perityt verot kuluvalta vuodelta (viimeisimmästä palkanlaskennasta)
- * Mahdolliset vähennykset

Joensuun verotoimiston osoite:
Yliopistokatu 6, Joensuu, 80101 Joensuu.
Aukioloajat: ma-pe klo 9.00-15.00.

11

Yleisiä työssä tarvittavia passeja

Suomessa on joitakin työtehtäviä, joihin työntekijä tarvitsee passin.
Yleisimmät niistä on:

- *Hygieniapassi
- *Työturvallisuuspassi

Muita työssä tarvittavia passeja:

- *Ensiapukortti
- *Tieturvapassi
- *Tulitöiden turvallisuuspassi
- *Anniskelupassi

Missä Joensuun alueella järjestetään kursseja?

A large rectangular box with a dashed border, containing six horizontal lines for writing.

Työtodistus ja suositukset

12

Työtodistus:

- * Työsuhteen päättyessä sinun kannattaa pyytää työtodistus työnantajaltasi.
- * Työtodistuksessa on: työn alkaminen ja päättyminen, työtehtävien kuvaus ja mahdollinen palaute työstäsi.
- * Työtodistusta tarvitset, kun haet töitä, koulupaikkaa tai ilmoittaudut työnhakijaksi TE-palveluihin.

Suosituksset:

- * Suositteija voi olla aikaisemman työpaikan työnantaja tai työkaveri.
- * Suositteijalta tulee aina kysyä lupa.
- * Suositukset auttavat silloin, kun haet uutta työpaikkaa.

13

Työntekijän oikeudet

Suomessa työntekijän oikeuksia säätelee laki.

Työehtosopimus (TES):

- * Sen mukaan määräytyvät alojen palkat ja työehdot.
- * TES määrittää alakohtaisia tarkennuksia.
- * Oman alasi palkkatiedot löydät internetistä, kirjoittamalla TES ja ammattinimikkeesi.

Työntekijän oikeus taukoihin:

- * Työaikaan sisältyy taukoja riippuen työajan pituudesta ja työn luonteesta.
- * Sinun kannattaa selvittää työnantajaltasi, millaisia taukoja työaikaasi sisältyy.

Työntekijän oikeus työterveyshuoltoon:

- * Työnantajan tulee järjestää työterveyshuolto.
- * Työterveyshuollon laajuus vaihtelee eri työpaikoissa.
- * Sinun kannattaa selvittää työnantajaltasi, mitä työpaikkasi työterveyshuolto sisältää.

Työntekijän oikeus palkkaan:

- * Jokaisella työntekijällä on oikeus palkkaan.
- * Palkka on määritelty työsopimuksessa.
- * Työntekijän on oikeus saada palkkaerittely.

Lisäksi työntekijällä on oikeus:

- * Syrjimättömyyteen
- * Lomiin
- * Sairauslomaan

Työntekijän velvollisuudet

Suomessa laki säätelee työntekijän velvollisuuksia.

- * Työntekijän tulee noudattaa työpaikan sääntöjä.
- * Työntekijän tulee toimia huolellisesti ja viivyttämättä.
- * Työstä poissaoloista tulee ilmoittaa hyvissä ajoin.
- * Osa työpaikoista vaatii sairaslomatodistuksen poissaoloista.
- * Työhön liittyviä asioita ei saa paljastaa muille, eikä niitä saa julkaista sosiaalisessa mediassa.

Mistä sinä haluat lisätietoa työnantajaltasi?

Työttömyyskassat ja ammattiliitto

Yleinen työttömyyskassa (YTK):

- * Voit liittyä, jos sinulla on voimassa oleva työsuhde.
- * Liittyminen maksaa joko kuukausittain tai vuosittain tietyn summan.
- * YTK nettisivut: <https://ytk.fi/tule-jaseneksi>

Ammattiliitto:

- * Ammattiliittoon voit liittyä, jos sinulla on voimassa oleva työsuhde.
- * Ammattiliitto tarkoittaa samaa ammattia tai koulutusta edustavien työntekijöiden yhdistystä.
- * Ammattiliitot auttavat työntekijöitä työhön liittyvissä asioissa, esimerkiksi riitatilanteissa.
- * Ammattiliittojen jäsenmaksut vaihtelevat.
- * Suomessa ammattiliittoja on noin 80.

Työttömyyskassa:

- * Jokaisella ammattiliitolla on työttömyyskassa.
- * Työttömyyskassaan voi liittyä ilman ammattiliiton jäsenyyttä.
- * Työttömyyskassa maksaa ansioturvaa työttömyyden aikana.

Mikä on sinun oman alasi ammattiliitto?

Suomen kielen kurssit

Suomen kieli:

- *Suomessa osa työpaikoista edellyttää työntekijältä suomen kielen osaamista.
- *Suomen kielen vaatavuustaso vaihtelee eri työpaikoissa.
- *Suomessa on työpaikkoja, joissa ei tarvitse osata suomen kieltä.
- *Joensuun kaupunki, JoMoni ja Suomen Punainen Risti järjestävät suomen kielen kursseja Joensuussa.

www.joensuu.fi/muu-maahanmuuttajille-suunnattu-opetus
www.jomoni.fi/toiminta/kielikurssit/
www.nuortenjoensuu.fi/fi/nuorisotalot/sinkkola

Koto-koulutus:

- *Koto-koulutus eli kotoutumiskoulutus on suunnattu maahanmuuttajille.
- *Koulutuksen aikana opiskellaan suomen kieltä ja opitaan tapoja suomalaisesta kulttuurista.

Kohtaamispaikat:

- *Hyvä tapa harjoitella suomen kieltä.
- *Niihin ei tarvitse ilmoittautua ja ne ovat ilmaisia.

Kohtaamispaikkoja Joensuussa:

Joensuun Perheentalo
joensuunperheentalo.yhdistysavain.fi/
 Mannerheimin Lastensuojeluliiton perhekahvilat
joensuu.mll.fi/perhekahvilat/
 Joensuun Setlementti
setlementtijoensuu.fi/monikulttuurisuus/global-friday/
 Sinkkola
www.nuortenjoensuu.fi/fi/nuorisotalot/sinkkola/
 Yhteisötila AAVA
www.jelli.fi/toiminta/yhteisotila-aava

Ammattikorkea- koulun järjestämä valmentava koulutus

Ammattikorkeakoulun järjestämä valmentava koulutus:

- *Koulutuksen aikana sinun on mahdollista kehittää suomen kielen taitoasi, kehittää opiskelutaitojasi ja tutustua eri koulutusaloihin.
- *Koulutuksen laajuus 30 opintopistettä.
- *Koulutus kestää puoli vuotta.

Koulutukseen voi hakea, jos sinulla on:

- *lukion oppimäärä tai ylioppilastutkinto
- *toisen asteen ammatillinen tutkinto
- *ulkomainen tutkinto
- *muutoin korkeakouluopintoihin riittävät tiedot

Lisätietoa koulutuksesta:

hannele.niskanen@karelia.fi, +358 50 5750823

Linkki:

www.karelia.fi/fi/koulutus/maahanmuuttajien-valmentava-koulutus

Ammattiopiston järjestämä valmentava koulutus

VALMA

Ammattiopiston valmentavaan koulutukseen hakeminen:

- * Sinulla ei ole peruskoulun jälkeistä koulutusta, työpaikkaa tai olet muuttanut Suomeen toisesta maasta.
- * Joensuussa ammattiopisto Riveria järjestää valmentavia koulutuksia.
- * Hakuaika: toukokuusta heinäkuuhun.

Koulutuksen aikana:

- * Sinun on mahdollisuus kehittää opiskelutaitojasi ja korottaa peruskoulun arvosanojasi.
- * Koulutuksen laajuus 60 osaamispistettä.
- * Koulutus kestää noin vuoden.

Lisätietoa koulutuksesta:

hakuneuvonta@riveria.fi, 013 244 3000.

Linkki: www.riveria.fi/opiskelemaan/valma/

Muita koulutusmahdollisuuksia:

- * Mao
- * Ammatilliset opinnot
- * Ammattikorkeakouluopinnot
- * Yliopisto-opinnot
- * Työvoimakoulutukset

Sanasto

Ammattiliitto = Samaa ammattia tai koulutusta edustavien työntekijöiden yhdistys. Ammattiliitot ajavat työntekijöiden asioita.

Irtisanominen = Työnantaja irtisanoo toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen. Työnantaja voi irtisanoa toistaiseksi olevan työsuhteen vain painavasta syystä.

Irtisanomisaika = Irtisanomisaika määräytyy sen mukaan, millainen työ sopimus on. Irtisanomisaikaan vaikuttaa työsuhteen pituus.

Irtisanoutuminen = Työntekijä irtisanoo työsuhteen eli lopettaa työskentelyn työpaikalla.

Kansaneläkelaitos (KELA) = Kela hoitaa Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluvien perusturvaa.

Koeaika = Koeaika on määritelty työ sopimukseen. Koeaikana työntekijä tai työnantaja voi päättää työsuhteen ilman irtisanomisaikaa.

Osa-aikainen työsuhde = Osa-aikaisessa työsuhteessa työntekijä on töissä vain osan päivää tai viikkoa. Osa-aikaista työtä tehdään yleensä alle 30 tuntia viikossa.

Perehdytys = Työantajalla on velvollisuus perehdyttää jokainen uusi työntekijä työsuhteen alettua. Perehdytykseen ajatuksena on se, että uusi työntekijä perehtyy työpaikan työkuultuuriin.

Toistaiseksi voimassa oleva työsuhde = Toistaiseksi voimassa oleva työsuhde tarkoittaa yleensä viittä työpäivää ja 37,5 viikko työtuntia.

Tuettu työllistyminen = Tuetulla työllistymisellä tarkoitetaan työskentelymenetelmää, jolla pyritään edistämään erityistä tukea tarvitsevien työhön pääsyä.

Työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto) = TE-toimisto auttaa työttömiä työpaikan saamisessa ja hoitaa työttömien työnhakijoiden etuja.

Työehtosopimus (TES) = Työntekijäjärjestön ja työnantajan välinen sopimus alakohtaisista työehdoista. TESin mukaan määrittyy alakohtaisesti palkat, lomautukset, työtunnit ja muut edut.

Työhönvalmentaja = Tuetun työllistymisen mallissa työhönvalmentaja tukee asiakasta koko työnhakuprosessin ajan. Suurin osa työhönvalmennuksesta tapahtuu asiakkaan työpaikalla.

Työsuhde = Työsuhde on toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikainen. Toistaiseksi voimassaolevaan työsuhteeseen ei ole määritelty työsuhteen päättymistä. Määräaikaiseen työsuhteeseen on määritelty työsuhteen päättymisen.

Työsopimus = Työsopimus tehdään silloin, kun työntekijä aloittaa työskentelyn työpaikassa. Työsopimus voi olla kirjallinen tai suullinen. Suositeltavaa on tehdä kirjallinen työsopimus. Työsopimukseen on määritelty muun muassa työsuhde, työtunnit, palkka, työnkuvaus.

Työtodistus = Työsuhteen jälkeen kannattaa pyytää työtodistus työnantajalta. Työtodistuksessa on: työn alkaminen ja päättymisen ja työtehtävien kuvaus.

Yleinen työttömyyskassa = Työttömyyskassaan voi liittyä, jos on voimassa oleva työsuhde. Työttömyyskassan tehtävänä on järjestää ansioturva kaikille jäsenille.

Valmentava koulutus = Ammattiopistot ja korkeakoulut järjestävät valmentavia koulutuksia maahanmuuttajille. Valmentavissa koulutuksissa voi kehittää opiskelutaitoja ja suomen kielen osaamista.

Verokortti = Jokaiselta työntekijältä vaaditaan verokortti. Verokortin voi tilata Verohallinnon nettisivuilta tai käymällä verotoimistolla.

Vuokratyöntekijä = Vuokratyöntekijällä on työsuhde yrityksen kanssa, jonka kanssa on tehnyt työsopimuksen. Palkan, ylityökorvaukset ja lomakorvaukset maksaa vuokratyöntekijä.

Lähdeluettelo

Hakumäki, L. & Yli-Kaitala, K. 2014. Töissä Suomessa - tietoa maahanmuuttajalle. Helsinki: Multiprint Oy.

Duunitori. 2018. Työhakemusmalli – Näin teet hyvän työhakemuksen. <https://duunitori.fi/tyoelama/tyonhakuopas/tyohakemus/hyva-tyohakemus/>.

STTK. 2018. Työn eri muodot. <https://tyoelamaan.fi/tyosuhde/tyon-eri-muodot/>.

Finlex. Työsopimuslaki. 2001. www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055.

Karelia-ammattikorkeakoulu. 2018. Maahanmuuttajien valmentava koulutus. www.karelia.fi/fi/koulutus/maahanmuuttajien-valmentava-koulutus.

Kela. 2017. Työttömän maahanmuuttajan tuet. www.kela.fi/tyottoman-maahanmuuttajan-tuet.

Pikkusaari, S., Ora, P., Sundqvist, A., Lampinen, P., Saastamoinen, S., Nupponen, M. & Karhapää, R. 2016. Tuettu työllistyminen käytännössä. www.kiipula.fi/library/files/58512a77c91058901e004f22/PDF-versio_Tuettu_ty_llistyminen_k_yt_nn_ss_.pdf.

Opetushallitus. Valmentavat koulutukset. 2018. www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus_valmentavat_koulutukset

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. 2018. Tietoa KAIKU-hankkeesta. www.pksotu.fi/tietoa-kaiku-hankkeesta/.

Raseko. 2018. KOTO-koulutus. www.raseko.fi/koulutukset/koto-koulutus/.

Riveria. 2018. Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus. www.riveria.fi/opiskelemaan/valma/?utm_campaign=studentum.fi+-Riveria+koulutukset&utm_medium=Klikkaus+studentum.fi-sivustolta&utm_source=VALMA+%7C+ammatilliseen+peruskoulutukseen+valmentava+koulutus.

TE-palvelut. 2018. Vinkkejä työnhakuun. www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhajakijalle/loyda_toita/vinkkeja_tyonhakuun/index.html.

TE-palvelut. 2018. Maahanmuuttajien kotoutumispalvelut. www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhajakijalle/tukea_tyollistymiseen/kotoutumispalvelut/index.html

Hirvonen, T., Koistinen, S., Ora, P. & Setälä, M. 2014. EUSE Tuetun työllistymisen työkalupakki. www.vates.fi/media/julkaisut_artikkelit_lehdet-yms/kv_toiminnan_materiaalit/tuetun-tyollistymisen-tyokalupakki-euse-toolkit.pdf.

Verohallinto. 2016. Verokortti verkossa -palvelu 2018. www.vero.fi/sahkoiset-asiointipalvelut/verokortti-verkossa/.

Opas on toteutettu opinnäytetyönä KAIKU-hankkeen toimeksiantona.

